

Warszawa, 18 lutego 2021 r.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do reprezentowania mojego stanowiska w toku prac nad projektem ustawy upoważniam Panią Małgorzatę Paprocką – Sekretarza Stanu w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Z wyrazami szacunku

(-) Andrzej Duda

USTAWA

z dnia2021 r.

o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym

Art. 1. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 154) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 15:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Do kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego oraz ich wyboru przez zgromadzenie sędziów izby Sądu Najwyższego przepisy art. 12 § 2, art. 13 oraz art. 13a § 1 i 2 stosuje się odpowiednio, z tym że do dokonania wyboru kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego, wymagana jest obecność co najmniej 2/3 członków zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego. Jeżeli wyboru nie dokonano ze względu na brak wymaganego kworum, do dokonania wyboru na kolejnym posiedzeniu wymagana jest obecność co najmniej 1/2 członków zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego. Jeżeli także na tym posiedzeniu wyboru nie dokonano ze względu na brak wymaganego kworum, wybór może zostać dokonany na kolejnym posiedzeniu w przypadku obecności co najmniej 1/3 członków zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego.”,

b) dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Sędzia Sądu Najwyższego, któremu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył wykonywanie obowiązków Prezesa Sądu Najwyższego, wykonuje obowiązki i uprawnienia Prezesa Sądu Najwyższego określone w ustawie. Do powierzenia wykonywania obowiązków Prezesa Sądu Najwyższego przepis art. 13a § 1 stosuje się odpowiednio.”;

2) w art. 83 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Do wniosku, o którym mowa w § 1, przepis art. 80 stosuje się odpowiednio, z tym że jeżeli wniosek został przedstawiony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego albo z wnioskiem o rozstrzygnięcie zagadnienia

prawnego w pełnym składzie Sądu Najwyższego albo składzie połączonych izb wystąpił podmiot o którym mowa w § 2, obowiązki i uprawnienia Prezesa Sądu Najwyższego określone w art. 80 wykonuje Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.”;

3) po art. 96 dodaje się art. 96a w brzmieniu:

„Art. 96a. § 1. Dla każdej sprawy z zakresu, o którym mowa w art. 1 pkt 1-3, tworzy się akta. Akta są tworzone w postaci papierowej.

§ 2. Akta są przetwarzane w postaci papierowej oraz z wykorzystaniem systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją w rozumieniu przepisów o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

§ 3. Akta sprawy udostępnia się stronom i uczestnikom postępowania. Strony i uczestnicy postępowania mają prawo przeglądać akta sprawy i otrzymywać odpisy, kopie lub wyciągi z tych akt.

§ 4. Akta wszystkich zakończonych prawomocnie spraw sądowych Sądu Najwyższego przechowuje się w Sądzie Najwyższym przez okres niezbędny ze względu na rodzaj i charakter sprawy oraz znaczenie materiałów zawartych w aktach jako źródła informacji.

§ 5. Po okresie przechowywania w sądzie akta sprawy podlegają przekazaniu do właściwych archiwów państwowych albo zniszczeniu.

§ 6. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób tworzenia i przetwarzania akt, o których mowa w § 1;
- 2) warunki i tryb przechowywania i przekazywania akt spraw sądowych Sądu Najwyższego;
- 3) warunki i tryb niszczenia akt spraw sądowych Sądu Najwyższego po upływie okresu ich przechowywania.

§ 7. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, wydając rozporządzenie, o którym mowa w § 6, uwzględni w szczególności warunki elektronicznego zarządzania dokumentacją, w rozumieniu przepisów, o których mowa w § 2, rodzaje spraw oraz właściwe zabezpieczenie akt przed dostępem osób nieuprawnionych, utratą tych akt lub ich zniszczeniem.”;

4) w art. 103 uchyla się § 1;

5) w art. 115 w § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„W okresie 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy skarga nadzwyczajna może być wniesiona od prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie w sprawach, które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r.”;

6) w art. 126 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Pierwsza kadencja ławników Sądu Najwyższego rozpoczyna się w dniu złożenia ślubowania przez ławników Sądu Najwyższego i kończy się z dniem 31 grudnia 2022 r.”;

7) w załączniku do ustawy w „Tabeli mnożników służących do ustalenia wysokości dodatków funkcyjnych” lp. 4 otrzymuje brzmienie:

4	Rzecznik Prasowy, Zastępca Rzecznika Prasowego, zastępca przewodniczącego wydziału, Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego	0,5
---	---	-----

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

1) art. 1 pkt 5, który wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia;

2) art. 1 pkt 3, który wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zmianie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 154) zmierza do wprowadzenia zmian, które zostały dostrzeżone w praktyce stosowania ustawy.

Projektowany przepis art. 1 pkt 1 lit. a zmierza do uzupełnienia trybu wyboru kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego poprzez określenie kworum wymaganego do dokonania tego wyboru na posiedzeniu zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego. W pozostałym zakresie, tak jak dotychczas, do kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego oraz ich wyboru przez zgromadzenie sędziów izby Sądu Najwyższego znajdą odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Proponowana zmiana ma na celu zagwarantowanie możliwości wyboru Prezesa Sądu Najwyższego, co – z uwagi na ustawowe obowiązki i uprawnienia prezesów Sądu Najwyższego – jest istotne dla prawidłowej organizacji prac poszczególnych izb Sądu Najwyższego.

Dodatkowo projektowany przepis art. 1 pkt 1 lit. b, poprzez dodanie do art. 15 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym przepisu § 4, zmierza do wskazania uprawnień sędziego Sądu Najwyższego, któremu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył wykonywanie obowiązków Prezesa Sądu Najwyższego. Sędzia ten, oprócz zwołania zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego w celu wyboru kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego, będzie wykonywał obowiązki i uprawnienia Prezesa Sądu Najwyższego określone w ustawie. Do powierzenia wykonywania obowiązków Prezesa Sądu Najwyższego znajdzie odpowiednie zastosowanie przepis art. 13a § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym.

Projektowany przepis art. 1 pkt 2 wprowadza zasadę, że w przypadku przedstawienia wniosku o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu, jeżeli w orzecznictwie sądów powszechnych, sądów wojskowych lub Sądu Najwyższego ujawnią się rozbieżności w wykładni przepisów prawa będących podstawą ich orzekania i zachodzi potrzeba zapewnienia jednolitości orzecznictwa (czyli wniosek nie jest związany z konkretną sprawą rozpatrywaną przez Sąd Najwyższy), do przydziału takiego wniosku oraz wyznaczenia składu orzekającego, jak również do kolejności rozpoznawania wniosku, znajdą odpowiednie zastosowanie przepisy określone w art. 80 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, z tym że jeżeli

wniosek został przedstawiony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego albo z wnioskiem o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego w pełnym składzie Sądu Najwyższego albo składzie połączonych izb wystąpił Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz, w zakresie swojej właściwości, Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta, Przewodniczący Rady Dialogu Społecznego, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy i Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców, obowiązki i uprawnienia Prezesa Sądu Najwyższego w zakresie przydziału spraw oraz wyznaczania składu orzekającego i określania kolejności rozpoznania sprawy wykonuje Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Projektowany przepis art. 1 pkt 3 zmierza do ustanowienia przepisów niezbędnych do formalnego uregulowania sposobu tworzenia, przetwarzania oraz archiwizowania bądź niszczenia akt sądowych w sprawach rozpoznawanych przez Sąd Najwyższy. Projekt uzupełnia braki dotychczasowej regulacji prawnej. Tak samo bowiem, jak czynią to sądy powszechne, administracyjne i wojskowe, dla spraw przed Sądem Najwyższym konieczne jest założenie i prowadzenie akt, do których składa się m.in. odpis zaskarżonego orzeczenia, skargi kasacyjnej lub innego środka zaskarżenia lub pisma wszczynającego właściwe postępowanie, jak również inne dokumenty wytworzone w sprawie, np. zarządzenia przewodniczącego, zawiadomienia stron lub uczestników postępowania o wyznaczeniu posiedzenia, zwrotne potwierdzenia odbioru pism itp. Należy podkreślić, że akta spraw sądowych przed Sądem Najwyższym są całkowicie odrębne od akt spraw przed sądami powszechnymi i wojskowymi, które przedstawia się wraz ze środkiem zaskarżenia lub innym środkiem prawnym, do którego rozpoznania jest właściwy Sąd Najwyższy, niebędący w rozumieniu Konstytucji i obowiązujących ustaw sądem powszechnym ani wojskowym. Wyłącznym dysponentem tych akt jest Sąd Najwyższy; nie są one ani łączone z aktami spraw przed sądami powszechnymi lub wojskowymi, ani zwracane do tych sądów po rozpoznaniu spraw. Akta te mają specyficzny charakter prawny, do którego przepisy wydane w odniesieniu do sądów powszechnych i wojskowych nie przystają. W aktualnym stanie prawnym sposób postępowania z aktami sądowymi - w braku przepisów szczególnych - wynika jedynie z ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164) oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych, które nie uwzględniają specyfiki funkcjonowania organów władzy sądowniczej. Z uwagi na obecne możliwości i potrzeby techniczne, akta spraw Sądu Najwyższego - inaczej niż akta spraw przed sądami administracyjnymi w rozumieniu art. 12a ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi

(Dz. U. z 2019 r. poz. 2325, z 2020 r. poz. 2299 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 54 i 159) - powinny zachować postać papierową.

W zakresie brzmienia art. 96a § 3 projekt ma na celu wzmocnienie obowiązującej we wszystkich postępowaniach przed Sądem Najwyższym zasady tzw. jawności wewnętrznej, wyrażając wprost prawo stron i uczestników postępowania zarówno do przeglądania akt sądowych, jak i uzyskiwania z nich odpisów, kopii lub wyciągów.

Upoważnienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do wydania rozporządzenia, o którym mowa w projektowanym art. 96a § 6 ustawy, jest uzasadnione samodzielną pozycją ustrojową Sądu Najwyższego, jako że Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, będąc najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej, nie kieruje działem administracji rządowej i dlatego stanowienia prezeń norm prawnych w wykonaniu delegacji ustawowej nie można postrzegać jako ingerencji władzy wykonawczej w sprawy niezależnego sądownictwa. Już obecnie ustawa o Sądzie Najwyższym przewiduje dla Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej upoważnienia do wydania rozporządzeń (zob. art. 4, art. 31 § 4, art. 70 § 3 oraz art. 103 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym). Zbieżna z proponowaną delegacją zawarta została np. w art. 12a § 8 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Zmiana zawarta w art. 1 pkt 4 projektu polega na uchyleniu przepisu art. 103 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. W obecnym stanie prawnym wynagrodzenie Szefa Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Szefa Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej jest ustalane na podstawie przepisów o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe w zakresie dotyczącym sekretarza stanu. Po uchyleniu tego przepisu, wynagrodzenie ww. osób wynikało będzie całościowo z zarządzenia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wydawanego na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 537), co ma na cel uelastycznienie zasad wynagradzania Szefa Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Szefa Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej.

Zmiana zawarta w art. 1 pkt 5 projektu polega na wydłużeniu terminu do wniesienia skargi nadzwyczajnej, o której mowa w art. 115 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Celem skargi nadzwyczajnej, jako wyjątkowego środka zaskarżenia, jest korygowanie prawomocnych orzeczeń sądowych. Wprowadzając skargę nadzwyczajną

ustawodawca wyraził przekonanie, że wyroki sądowe powinny być sprawiedliwe, wydane na podstawie prawidłowo zrekonstruowanych norm prawnych, a także odpowiadać poprawnie zebranemu i ocenionemu materiałowi dowodowemu. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 3 kwietnia 2019 r. sygn. akt I NSNk 2/19, „skarga nadzwyczajna jest zatem instrumentem szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości w znaczeniu określonym w art. 175 ust. 1 Konstytucji, a jej celem jest wyeliminowanie z obrotu wadliwych, a jednocześnie naruszających zasady sprawiedliwości społecznej, orzeczeń sądowych, które dotyczą konkretnych, zindywidualizowanych podmiotów.” Przesłanki do wniesienia skargi nadzwyczajnej zawarte zostały przez ustawodawcę w art. 89 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Skarga nadzwyczajna może zostać wniesiona do Sądu Najwyższego od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub sądu wojskowego kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, o ile orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji lub orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, lub zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, przy czym orzeczenie nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Krąg podmiotów uprawnionych do wniesienia skargi nadzwyczajnej wyznacza art. 89 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Skargę nadzwyczajną może zatem wnieść Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz, w zakresie swojej właściwości, Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców i Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Co do zasady, skargę nadzwyczajną wnosi się w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona kasacja albo skarga kasacyjna - w terminie roku od dnia ich rozpoznania (art. 89 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym). Jednakże w przepisach przejściowych ustawy - w przepisie art. 115 § 1 - ustawodawca przewidział możliwość wniesienia skargi nadzwyczajnej od prawomocnych orzeczeń kończących postępowania w sprawach, które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r., a przed wejściem w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Skarga nadzwyczajna w takim przypadku może zostać wniesiona jedynie przez Prokuratora Generalnego lub Rzecznika Praw Obywatelskich, w okresie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy. Termin ten upływa w dniu 3 kwietnia 2021 r. i zachodzi potrzeba jego

przedłużenia o dwa lata. Wydłużenie terminu na wniesienie skargi nadzwyczajnej w trybie art. 115 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym jest uzasadnione stwierdzonymi potrzebami w tym zakresie, w tym ilością i stanem spraw dotyczących wniesienia skargi nadzwyczajnej, rozpatrywanych w szczególności przez Prokuratora Generalnego. Do Prokuratora Generalnego stale napływają również kolejne wnioski w przedmiocie wniesienia skargi nadzwyczajnej do Sądu Najwyższego. Dodatkowa trudność, leżąca zarówno po stronie podmiotów zainteresowanych wniesieniem skargi nadzwyczajnej, jak i podmiotów uprawnionych do jej wniesienia, wiąże się aktualną sytuacją epidemiczną w kraju. Mając na uwadze powyższe, zasadne jest wydłużenie terminu do wniesienia skargi nadzwyczajnej w trybie art. 115 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym o dwa lata, tj. do dnia 3 kwietnia 2023 r.

Zmiana zawarta w art. 1 pkt 6 projektu polega z kolei na wydłużeniu pierwszej kadencji ławników Sądu Najwyższego, która ustawowo kończy się w dniu 31 grudnia 2021 r. Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym stanowi w art. 61 § 3, że kadencja ławników Sądu Najwyższego trwa cztery lata kalendarzowe następujące po roku, w którym dokonano wyborów. Funkcja ławnika Sądu Najwyższego wybranego w trakcie kadencji wygasa z upływem kadencji ogółu ławników Sądu Najwyższego. Dodatkowo przepis dostosowujący zawarty w art. 126 § 4 ustawy stanowi, że pierwsza kadencja ławników Sądu Najwyższego rozpoczyna się w dniu złożenia ślubowania przez ławników Sądu Najwyższego i kończy się z dniem 31 grudnia 2021 r. Złożenie ślubowania ławników Sądu Najwyższego pierwszej kadencji nastąpiło z opóźnieniem. Dodatkowo z uwagi na sytuację epidemiczną faktyczny okres orzekania ławników pierwszej kadencji wynosi w przybliżeniu 1,5 roku. Aby wykorzystać potencjał i doświadczenie obecnych ławników Sądu Najwyższego, proponuje się przedłużenie pierwszej kadencji ławników Sądu Najwyższego do dnia 31 grudnia 2022 r. Za omawianą zmianą przemawia również sytuacja epidemiczna.

Zmiana zawarta w art. 1 pkt 7 projektu zmierza do określenia mnożnika służącego do ustalenia wysokości dodatku funkcyjnego przysługującego osobie zajmującej stanowisko Zastępcy Rzecznika Prasowego.

Projektowana ustawa, poprzez wprowadzenie usprawnień w organizacji Sądu Najwyższego oraz przedłużenie terminu na wnoszenie skargi nadzwyczajnej, o której mowa w art. 115 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, będzie miała pozytywne skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne.

Uchwalenie projektowanej ustawy nie spowoduje dodatkowych kosztów dla budżetu państwa ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Materia zawarta w projektowanej ustawie nie jest objęta zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisu przedłużającego termin na wnoszenie skargi nadzwyczajnej, o której mowa w art. 115 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, który wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, oraz przepisu dotyczącego akt spraw sądowych Sądu Najwyższego, który wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia. Niezwłoczne, czyli z dniem następującym po dniu ogłoszenia, wejście w życie przepisu przedłużającego termin na wnoszenie skargi nadzwyczajnej, o której mowa w art. 115 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, jest uzasadnione biorąc pod uwagę ważny interes państwa, przy czym zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie. Skarga nadzwyczajna jest bowiem środkiem do przywrócenia elementarnego ładu prawnego zgodnego z zasadą sprawiedliwości społecznej oraz ochrony konstytucyjnych wolności i praw obywateli, co leży również w interesie publicznym. Spełnione są więc przesłanki określone w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461). Jak najszybsze wprowadzenie w życie przepisu przedłużającego termin na wnoszenie skargi nadzwyczajnej, o której mowa w art. 115 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, ma na celu zachowanie ciągłości uprawnienia do wnoszenia tych skarg po dniu 3 kwietnia 2021 r.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia

w sprawie sposobu postępowania z aktami spraw sądowych Sądu Najwyższego

Na podstawie art. 96a § 6 z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 154 i ...) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób tworzenia i przetwarzania akt spraw sądowych Sądu Najwyższego, zwanych dalej „aktami spraw”;
- 2) warunki i tryb przechowywania akt spraw;
- 3) warunki i tryb przekazywania akt spraw do właściwych archiwów państwowych;
- 4) warunki i tryb niszczenia akt spraw po upływie okresu ich przechowywania.

§ 2. Tworzenie akt sprawy następuje na podstawie zarządzenia przewodniczącego wydziału właściwej izby Sądu Najwyższego.

Rozdział 2

Szczegółowy sposób tworzenia i przetwarzania akt spraw

§ 3. 1 Akta sprawy umieszcza się w oddzielnych okładkach, oznaczonych co najmniej sygnaturą sprawy oraz symbolem sprawy. Obok symbolu literowego kategorii archiwalnej akt sądowych, na przedniej stronie obwoluty akt zaliczonych do kategorii B lub BE, sekretariat sądowy zapisuje cyframi arabskimi odpowiedni okres przechowywania akt w archiwum zakładowym (np. B20, B10 itp.). Obok symbolu kategorii archiwalnej A nie umieszcza się żadnych oznaczeń cyfrowych.

2. Karty akt sprawy numeruje się i łączy za pomocą środków, które nie degradują struktury fizycznej dokumentu.

§ 4. Dokument elektroniczny, w celu dołączenia do akt sprawy, przekształca się do postaci papierowej poprzez sporządzenie uwierzytelnionego wydruku zwizualizowanego dokumentu, zawierającego w szczególności:

- 1) jednoznaczny identyfikator tego dokumentu umożliwiający odnalezienie pierwowzoru w systemie teleinformatycznym sądu;
- 2) datę wykonania wydruku;
- 3) podpis upoważnionego pracownika sądu dokonującego wydruku.

Rozdział 3

Warunki i tryb przechowywania akt spraw oraz przekazywania materiałów archiwalnych do archiwów państwowych

§ 5. Akta spraw dzieli się na akta stanowiące materiały archiwalne oznaczane kategorią A, zwane dalej „aktami spraw kategorii A”, i akta niestanowiące takich materiałów, oznaczane kategorią B, zwane dalej „aktami spraw kategorii B”.

§ 6. 1. Do akt spraw kategorii A zalicza się akta spraw:

- 1) mających znaczenie wyjątkowe ze względu na materiał zebrany w sprawie lub ze względu na występujące w sprawie osoby;
- 2) o znaczeniu precedensowym, w szczególności spraw dotyczących wyjaśnienia wykładni przepisów prawa o podstawowym znaczeniu dla praktyki sądowej;
- 3) w których skierowano pytanie prawne do Trybunału Konstytucyjnego albo do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej;
- 4) w których wystąpiono o podjęcie uchwały w składzie powiększonym Sądu Najwyższego na podstawie art. 82 § 1-3 lub art. 83 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 154), zwanej dalej „ustawą”, w tym również w przypadku, gdy Sąd Najwyższy odmówił podjęcia uchwały;
- 5) z wniosku Prokuratora Generalnego o unieważnienie, na podstawie art. 96 ustawy, prawomocnego orzeczenia w sprawie, która w chwili orzekania z uwagi na osobę nie podlegała orzecznictwu sądów polskich lub w której droga sądowa była niedopuszczalna, a orzeczenie to nie mogło być wzruszone w trybie przewidzianym w ustawach o postępowaniach sądowych;
- 6) z kasacji bądź z apelacji w sprawach karnych o przestępstwa:
 - a) wymienione w rozdziale XVI ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 i 1517), a także o inne przestępstwa wojenne, przeciwko

- ludzkości i pokojowi, ścigane na mocy norm prawa krajowego oraz międzynarodowego, obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) wymienione w rozdziałach: XVII, XXIV, XXXI oraz w art. 140, art. 226 § 3, art. 256-258, art. 269 i art. 310 Kodeksu karnego,
 - c) o przestępstwa wymienione w art. 46 ust. 1-6, art. 47 ust. 1 i art. 48 ust. 1-4 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz. U. z 1981 r. poz. 154, z 1982 r. poz. 18 oraz z 1989 r. poz. 178);
- 7) ze skargi nadzwyczajnej, za wyjątkiem spraw, w których skarga nadzwyczajna została odrzucona lub postępowanie umorzono;
 - 8) protestów wyborczych i protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego oraz stwierdzania ważności wyborów i referendum;
 - 9) z zakresu ochrony konkurencji, regulacji energetyki, telekomunikacji i transportu kolejowego oraz dla spraw, w których złożono odwołanie od decyzji Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji;
 - 10) rozpoznawanych w postępowaniu lustracyjnym;
 - 11) skarg na postanowienia Marszałka Sejmu RP o odmowie przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu inicjatywy ustawodawczej;
 - 12) odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa;
 - 13) odwołań od uchwał Państwowej Komisji Wyborczej;
 - 14) odwołań od decyzji Prokuratora Generalnego w sprawach prokuratorów;
 - 15) skarg o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, do rozpoznania której właściwy jest Sąd Najwyższy, jeżeli na rzecz skarżącego zasądzona została od Skarbu Państwa suma pieniężna, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2018 r. poz. 75 oraz z 2019 r. poz. 1349);
 - 16) skarg na uchwały samorządów zawodowych;
 - 17) dyscyplinarnych sędziów, w których wymierzono karę złożenia sędziego z urzędu lub usunięcia z zajmowanej funkcji, a także innych spraw dyscyplinarnych, w których Sąd Najwyższy zgodnie z właściwymi przepisami orzeka na skutek wniesienia zwyczajnego lub nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a wymierzona została kara wydalenia z zawodu, służby lub utrata uprawnień do wykonywania zawodu;

- 18) dotyczących sądowej kontroli działań operacyjno-rozpoznawczych organów ścigania, podejmowanych na podstawie przepisów regulujących działalność Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego lub Żandarmerii Wojskowej;
 - 19) wymagających rozstrzygnięć przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, podejmowanych na podstawie następujących przepisów:
 - a) art. 39 ust. 6 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2020 r. poz. 27 i 2320),
 - b) art. 43 ust. 6 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1221 i 2112),
 - c) art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 431 i 956),
 - d) art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 13);
 - 20) po jednej sprawie typowej z okresu pięcioletniego:
 - a) rozpoznawanych w postępowaniu karnym z każdego rozdziału części szczególnej Kodeksu karnego, Kodeksu karnego skarbowego oraz z ustaw karnych szczególnych,
 - b) z każdego rodzaju spraw rozpoznawanych w postępowaniu cywilnym, innych niż dotychczas wymienione, przewidzianych w wykazie symboli spraw rozpoznawanych przez Izby: Cywilną, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Dyscyplinarną.
2. Zaliczenia do akt spraw kategorii A, wymienionych w ust. 1:
- 1) pkt 3-17 - dokonuje, po zakończeniu postępowania sądowego, przewodniczący rozprawy albo posiedzenia lub sędzia sprawozdawca;
 - 2) w pozostałych sprawach - dokonuje co roku komisja, o której mowa w § 16 ust. 1.
3. Do kategorii A zalicza się również księgi i urządzenia ewidencyjne spraw sądowych stanowiące repertoria i skorowidze, prowadzone w sekretariatach sądowych oraz w Oddziale Ochrony Informacji Niejawnych Sądu Najwyższego.
4. Akta spraw oraz księgi i urządzenia ewidencyjne spraw sądowych, niewymienione w ust. 1 i 3, zalicza się do kategorii B. Do zaliczenia akt spraw do kategorii B przepis ust. 2 pkt 1 stosuje się odpowiednio.

5. Dyrektor właściwego archiwum państwowego może dokonać zmian w zakresie zaliczenia akt spraw do kategorii archiwalnych, z uwzględnieniem ust. 1.

§ 7. 1. Księgi i urzędzenia ewidencyjne spraw sądowych w Sądzie Najwyższym stanowiące repertoria i skorowidze prowadzi się wyłącznie w postaci elektronicznej, w systemie teleinformatycznym Sądu Najwyższego.

2. Repertoria i skorowidze prowadzone w postaci elektronicznej, łącznie z metadanymi, przechowuje się w sposób zapewniający bezpieczeństwo i integralność ich treści oraz możliwość wyodrębnienia metadanych.

3. Przez metadane rozumie się zestaw logicznie powiązanych z elektronicznym repertorium lub skorowidzem i usystematyzowanych informacji opisujących to repertorium lub skorowidz, ułatwiających jego przeszukiwanie, kontrolę, zrozumienie i długotrwałe przechowywanie oraz zarządzanie nim.

4. Metadanymi będącymi niezbędnymi elementami struktury elektronicznego repertorium lub skorowidza są:

- 1) identyfikator - jednoznaczny znacznik elektronicznego repertorium lub skorowidza, który umożliwia jego identyfikację;
- 2) twórca - dane identyfikujące podmiot odpowiedzialny za treść elektronicznego repertorium lub skorowidza, w szczególności nazwa sądu, wydziału lub sekcji, o ile występuje;
- 3) tytuł - nazwa nadana elektronicznemu repertorium lub skorowidzowi, a w przypadku zmiany - ujawniająca jej dokonanie;
- 4) data - rok, którego dotyczy elektroniczne repertorium lub skorowidz;
- 5) format - nazwa formatu albo formatów danych zastosowanych przy tworzeniu elektronicznego repertorium lub skorowidza;
- 6) dostęp - określenie komu, na jakich zasadach i w jakim zakresie można udostępnić elektroniczne repertorium lub skorowidz;
- 7) typ - określenie podstawowego typu elektronicznego repertorium lub skorowidza (w szczególności tekst) na podstawie listy typów Dublin Core Metadata Initiative;
- 8) relacja - określenie bezpośredniego powiązania elektronicznego repertorium lub skorowidza z innym dokumentem i rodzaju tego powiązania;
- 9) grupowanie - wskazanie przynależności elektronicznego repertorium lub skorowidza do zbioru dokumentów;

- 10) kwalifikacja - kategoria archiwalna, do jakiej należy elektroniczne repertorium lub skorowidz;
- 11) język - kod języka naturalnego zgodnie z normą ISO-639-2 lub inne określenie języka, o ile nie występuje w normie;
- 12) opis - streszczenie, spis treści lub krótki opis treści elektronicznego repertorium lub skorowidza;
- 13) uprawnienia - wskazanie podmiotu uprawnionego do dysponowania elektronicznym repertorium lub skorowidzem.

§ 8. 1. Akta spraw kategorii A oraz księgi i urządzenia ewidencyjne spraw sądowych stanowiące repertoria i skorowidze przechowuje się w sądzie przez okres 30 lat.

2. Akta spraw kategorii B przechowuje się w sądzie:

- 1) przez 20 lat - gdy postępowanie zakończyło się wydaniem wyroku, postanowienia co do istoty sprawy lub podjęciem uchwały,
 - 2) przez 10 lat - gdy postępowanie zakończyło się w inny sposób
- chyba że kwalifikacja akt przeprowadzona w trybie § 16 doprowadzi do przedłużenia okresu przechowywania akt na dalszy czas oznaczony.

3. Księgi i urządzenia ewidencyjne spraw sądowych zaliczone do kategorii B przechowuje się przez okres 10 lat.

4. Jeżeli jest to celowe ze względu na charakter, treść i znaczenie akt sądowych, przewodniczący właściwego wydziału we właściwej izbie Sądu Najwyższego może podjąć decyzję o oznaczeniu akt, zaliczanych w myśl niniejszego paragrafu do kategorii B, symbolem „BE”. Akta kategorii BE poddaje się, po upływie obowiązującego okresu ich przechowywania, ekspertyzie z udziałem archiwum państwowego, które może dokonać zmiany kategorii tej dokumentacji.

§ 9. 1. Okresy przechowywania akt spraw w sądzie liczone są od początku roku kalendarzowego następującego po roku, w którym ukończono czynności sądowe związane z wykonaniem orzeczenia lub zarządzenia kończącego postępowanie.

2. Jeżeli nie zachodzi potrzeba wykonywania czynności sądowych wymienionych w ust. 1, okres przechowywania akt spraw liczony jest od uprawomocnienia się orzeczenia lub zarządzenia kończącego postępowanie w sprawie.

3. Okres przechowywania ksiąg i urządzeń ewidencyjnych spraw sądowych stanowiących repertoria i skorowidze liczony jest od dnia 1 stycznia roku następującego po ich zamknięciu.

§ 10. Akta spraw, dla których rozpoczęto liczenie okresu przechowywania, pozostawia się w sekretariatach sądowych przez okres do końca roku kalendarzowego, w którym akta sprawy przed sądami powszechnymi lub wojskowymi lub inne akta, nadesłane do Sądu Najwyższego wraz ze środkiem odwoławczym, innym środkiem zaskarżenia lub zagadnieniem prawnym, zostały zwrócone sądowi bądź innemu właściwemu organowi wraz z odpisem orzeczenia kończącego postępowanie przed Sądem Najwyższym. Po upływie tego okresu akta sprawy przechowuje się w archiwum zakładowym Sądu Najwyższego, stosując właściwe zabezpieczenia przed dostępem osób postronnych, a także środki ochrony przed utratą i zniszczeniem tych akt.

§ 11. Akta spraw kategorii A po upływie okresu przechowywania w sądzie przekazuje się do właściwego archiwum państwowego.

§ 12. Akta spraw kategorii B po upływie okresu przechowywania w sądzie podlegają zniszczeniu, chyba że dokonano przekwalifikowania akt do kategorii A bądź przedłużono okres przechowywania akt kategorii B na dalszy czas oznaczony.

§ 13. 1. Zarządzenie o przekazaniu akt spraw do właściwego archiwum państwowego albo do zniszczenia wydaje Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracami właściwej izby.

2. Akta spraw, w których nie ukończono wszystkich czynności związanych z wykonaniem orzeczenia lub zarządzenia kończącego postępowanie w sprawie, nie mogą być przekazane archiwom państwowym albo do zniszczenia.

§ 14. Przekazanie akt spraw do właściwego archiwum państwowego następuje w trybie i na warunkach określonych w przepisach o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

§ 15. W zakresie nieuregulowanym w rozporządzeniu do ksiąg i urządzeń ewidencyjnych spraw sądowych stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące przechowywania, przekazywania do archiwów państwowych oraz niszczenia akt spraw.

Rozdział 4

Warunki i tryb niszczenia akt spraw po upływie okresu ich przechowywania

§ 16. 1. Właściwy Prezes Sądu Najwyższego powołuje raz w roku kalendarzowym komisję pod przewodnictwem wyznaczonego sędziego danej izby, której zadaniem jest przeprowadzenie czynności związanych z kwalifikacją akt.

2. Komisja może w uzasadnionych wypadkach zaproponować zmianę kwalifikacji akt spraw z kategorii B na kategorię A lub przedłużyć ustalony pierwotnie czas przechowywania akt spraw kategorii B. Komisja nie może dokonać zmiany kwalifikacji akt spraw zaliczonych do kategorii A.

3. Ponadto sędzia przewodniczący, w porozumieniu z pozostałymi członkami komisji, dokonuje także wyboru akt spraw zaliczanych do kategorii A, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 20.

4. Propozycja komisji, o której mowa w ust. 2, podlega na wniosek Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami właściwej izby zatwierdzeniu przez dyrektora właściwego archiwum państwowego.

5. Z przeprowadzonych prac komisja sporządza protokół, który przedstawia właściwemu Prezesowi Sądu Najwyższego do zatwierdzenia.

6. Protokół, o którym mowa w ust. 5, zalicza się do kategorii A.

§ 17. Przekazanie akt spraw do zniszczenia następuje po uzyskaniu zgody dyrektora właściwego archiwum państwowego, w trybie i na warunkach określonych w przepisach o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

Rozdział 5

Przepis końcowy

§ 18. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 2021 r.

**PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ**

PREZES RADY MINISTRÓW

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 96a § 6 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 154 i ...) i określa sposób tworzenia i przetwarzania akt spraw sądowych Sądu Najwyższego oraz warunki i tryb ich przechowywania i przekazywania do archiwów państwowych, a także warunki i tryb niszczenia akt spraw sądowych Sądu Najwyższego po upływie okresu ich przechowywania.

W rozdziale 2 projektowanego rozporządzenia uregulowano szczegółowy sposób tworzenia i przetwarzania akt spraw. Należy zauważyć, że jeżeli znajdzie konieczność włączenia do akt sprawy dokumentu w postaci elektronicznej, dokument ten, w celu dołączenia do akt sprawy które zgodnie z ustawą mają postać papierową, zostanie przekształcony do postaci papierowej poprzez sporządzenie uwierzytelnionego wydruku zwizualizowanego dokumentu na podstawie i w sposób wskazany w § 4 projektowanego rozporządzenia.

W rozdziale 3 projektowanego rozporządzenia określono warunki i tryb przechowywania akt spraw oraz przekazywania materiałów archiwalnych do archiwów państwowych. Akta spraw sądowych Sądu Najwyższego będą dzielone na akta stanowiące materiały archiwalne, oznaczane kategorią A, i akta niestanowiące takich materiałów, oznaczane kategorią B. W § 6 ust. 1 projektowanego rozporządzenia wskazano rodzaje akt spraw, zaliczanych do akt spraw kategorii A. Akta spraw sądowych, niewymienione w § 6 ust. 1, zostaną zaliczone do kategorii B.

Należy zauważyć, iż księgi i urządzenia ewidencyjne stanowiące repertoria i skorowidze będą prowadzone w postaci elektronicznej; w takim przypadku będą one opatrywane odpowiednimi metadanymi. W projekcie rozporządzenia wskazany został katalog metadanych, które stanowią niezbędny element struktury elektronicznego repertorium lub skorowidza.

Akta spraw kategorii A oraz księgi i urządzenia ewidencyjne spraw sądowych stanowiące repertoria i skorowidze będą przechowywane w Sądzie Najwyższym przez okres 30 lat. Z kolei akta spraw kategorii B oraz księgi i urządzenia ewidencyjne spraw sądowych zaliczone do kategorii B będą, co do zasady, przechowywane przez 20 lat - gdy postępowanie zakończyło

się wydaniem wyroku, postanowienia co do istoty sprawy lub podjęciem uchwały, albo przez 10 lat - gdy postępowanie zakończyło się w inny sposób.

W projekcie rozporządzenia uwzględniono także konieczność zachowania jednolitych standardów przygotowywania i przekazywania materiałów archiwalnych stanowiących akta spraw do właściwych archiwów państwowych. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez odesłanie do stosowania przepisów o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (§ 14 projektu rozporządzenia).

Kwestia niszczenia akta spraw została uregulowana w projekcie rozporządzenia w rozdziale 4. Obligatoryjne będzie powołanie komisji w celu przeprowadzenia czynności związanych z brakowaniem akt.

Przepis o wejściu w życie projektowanego rozporządzenia wynika z daty wejścia w życie art. 1 pkt 3 ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym, wprowadzającej do ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 154 i ...) przepis upoważniający do wydania projektowanego rozporządzenia.

Projekt rozporządzenia zostanie zaopiniowany przez Krajową Radę Sądownictwa oraz Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych.

W myśl art. 144 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przed podpisaniem przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej rozporządzenia, wymaga ono uzyskania kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów.